

Smartere forsvar – for mindre penger

2012-09-04

Mitt ”virtuella visitkort”

Peter Nordlund

Överingenjör

FOI

Totalförsvarets Forskningsinstitut

peter.nordlund@foi.se

Effektivitet – överensstämmelse mellan mål och medel

BESLUTSOMRÅDE	INTERNATIONELLA INSATSER	NATIONELLT INVASIONSFÖRSVAR	INRIKTNINGS- PROPOSITIONEN år 2009
Storlek på krigs- /insatsorganisation	Ambitions-/Viljestyrd. Kan vara liten.	Hotstyrd. Stor.	
Förmågebredd	Smalare. Kan vara ”nischad”.	Alliansfrihet/Neutralitet. Självförsörjande. Bred.	
Beredskap på förband	Hög. Tillgänglig.	Låg. Mobilisering.	
Personalförsörjning	Anställda.	Värnplikt.	
Materieförsörjning	Internationellt inter- operabel. Skiftande klimat/ terräng. Materielsamarbete. De ”tung” systemen mindre viktiga.	Svensk profil. Svenskt klimat/svensk terräng. Östersjön. Egenutveckling. Större vapensystem viktiga.	
Typ av förband	Tonvikt på ”boots on the ground”. Tyngre förband och system efterfrågas sällan.	Alla typer av förband. Stridsflyg, ubåtar, korvetter, stridsvagnar, tungt artilleri viktiga.	

Effektivitet – överensstämmelse mellan mål och medel

BESLUTSOMRÅDE	INTERNATIONELLA INSATSER	NATIONELLT INVASIONSFÖRSVAR	INSATSFÖRSVAR: "BÅDE OCH"
Storlek på krigs-/insatsorganisation	Ambitions-/Viljestyrd. Kan vara liten.	Hotstyrd. Stor.	Ca 50 000 varav 22 000 i hemvärn/nationella skyddsstyrkor
Förmågebredd	Smalare. Kan vara "nischad".	Alliansfrihet/Neutralitet. Självförsörjande. Bred.	Bredd men inget djup. "Solidaritetsförklaring".
Beredskap på förband	Hög. Tillgänglig.	Låg. Mobilisering.	Hög. "Här och nu". Liten förbandsreserv.
Personalförsörjning	Anställda.	Värnplikt.	Frivillighet. Både kontinuerligt / tidvis tjänstgörande.
Materieförsörjning	Internationellt interoperabel. Skiftande klimat/ terräng. Materielsamarbete. De "tung" systemen mindre viktiga.	Svensk profil. Svenskt klimat/svensk terräng. Östersjön. Egenutveckling. Större vapensystem viktiga.	Ny materieförsörjningsstrategi: Internationellt samarbete, "köp från hyllan", minskad omsättningstakt.
Typ av förband	Tonvikt på "boots on the ground". Tyngre förband och system efterfrågas sällan.	Alla typer av förband. Stridsflyg, ubåtar, korvetter, stridsvagnar, tungt artilleri viktiga.	Alla typer av förband.

Fokus på transformationen

Inriktningspropositionen 2009 ⇒ IO 2014 (successivt införande 2009-2019)

Effektivitet : Värdet, nyttan, av försvaret / Kostnaden för försvaret

Nyckeltal (exempel):

NYCKELTAL	MOTIV	DEFINITION	NULÄGE	MÅLNIVÅ	FALSK MÅL-UPPFYLLNAD	GRANSKNING
Attraktionskraft: sökande till Försvarmakten i förhållande till åldersklass/åldersgrupp.	Ett rimligt antal frivilligt sökande och rekryterade är en förutsättning för den nya frivilliga soldatförsörjningen.	Andelen (%) sökande resp. rekryterade av en åldersklass alt. Åldersgrupp (20-29 år) män+kvinnor.	Plikturval inom manligt baserad värnplikt.	Rekrytering ca 4 % av ålders-klass alt 0,4 % av åldersgrupp. Ca 16 % av ålders-klass alt 1,6 % av åldersgrupp.	Antal sökande ger bara en del av sanningen. Kvaliteten på sökande i relation till kraven är en svår fångad, kvalitativ faktor.	Kontroll av strukturen på de sökande och FM:s bedömning om hur många som utgör det "egentliga" urvalet sedan direkt olämpliga rensats bort ur ansökningarna.

Effektivitetsmål för försvaret – ”piece of cake”?

- Nej, mål av karaktären ”output” i relation till ”input” dvs värdet, nyttan i relation till kostnaderna är svårvärderade
- SMART-kriterierna kan leda fel: Specifika, Mätbara, Accepterade, Realistiska, Tidssatta
- Mätbara $\Rightarrow$ Värderingsbara (ställa frågan, samband, helhet, utesluter inte subjektiva värderingar)
- Mitt mantra: ”Väg alltid nytta mot kostnad” (förutsätter en integrerad verksamhets- och ekonomi-styrning)
- ”Ekonomi-paradoxen”
- Skilj på kostnadsminskningar till följd av effektiviseringar och ambitionssänkningar

Tryck på kostnadseffektivitet

- Mindre pengar till försvar – Sverige under 2000-talet
- Nu minskande försvarsutgifter bland ”bundsförvanter” – inte som fredsdividend utan till följd av ansträngda statsfinanser
- Motor till nya idéer – Smart Defence, Pooling&Sharing etc

Vad gör Sverige?

1. Försvvarssamarbete (från alliansfrihet/neutralitet till solidaritetsförklaring)
  2. Pengar från stödverksamhet till kärnverksamhet
  3. Ny personalförsörjning (prio kvalitet/tillgänglighet framför kvantitet)
  4. Ny materielförsörjningsstrategi (internationellt samarbete, mer köp från hyllan, mindre egenutveckling)
  5. Offentlig-Privat Samverkan (OPS)
  6. NORDEFECO
- och de nya "mode-orden"
7. Smart Defence
  8. Pooling & Sharing

”Mode-ord” – från retorik till praktik

- Inslag av klokhet och nytt tänk
- ...men också mycket av ”Kejsarens nya kläder” – tidigare tänk med ny säljande etikett (”label”)
- Tendens till ”flock-beteende”

- Det gäller att gå från retorik till praktik...
- ....vilket inte alltid är enkelt

Samarbete – avvägning kostnadseffekter och inflytande

	"Göra själv"	Samarbete mellan likvärdiga	Multilateralt samarbete med stor, dominerande aktör
Möjlig kostnadsminskning	Låg	Medel	Hög
Inflytande över besluten	Hög	Medel	Låg

Budskap

- God överensstämmelse mellan mål och medel
- Väg alltid nytta mot kostnad
- Håll ihop verksamhets- och ekonomistyrningen
- Skilj på kostnadsminskningar till följd av effektivisering och ambitionssänkning
- Använd sunt förnuft och pragmatism i synsätt och tillämpning av nya "mode-ord" (följ inte bara "flocken")